

नेपाल राजपत्र

भाग २

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड ३१) काठमाडौं, असोज १४ गते २०३८ साल (अतिरिक्ताङ्क ३३)

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज बीरेन्द्र बीर विक्रम शाहदेवनाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०३८ सालको ऐन नं. ६

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदाबली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज बीरेन्द्र बीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समर बिजबिनाम् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागद्वारा प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विदेशी लगानी तथा प्रविधिसम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : सर्वसाधारण जनताको सुविधा र आर्थिक हित कायम राख्न र देशको आर्थिक विकासमा योगदान पुऱ्याउन पूँजी, जनशक्ति र प्राकृतिक स्रोतको अधिकतम परिचालन गर्नको लागि विदेशी लगानी तथा प्रविधिलाई प्रवर्द्धन र नियमित गर्न कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस ऐनको नाम “विदेशी लगानी तथा प्रविधि-सम्बन्धी ऐन, २०३८” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,—

(क) “उद्योग” भन्नाले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम विदेशी लगानी, विदेशी ऋण वा प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता स्वीकृत भएको मझौला वा ठूला उद्योग सम्झनुपर्छ ।

स्पष्टीकरण : यस खण्डको प्रयोजनको लागि मझौला वा ठूला उद्योग भन्नाले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०३८ बमोजिमको मझौला वा ठूला उद्योग सम्झनुपर्छ ।

(ख) “विदेशी लगानी” भन्नाले विदेशी लगानीकर्ताले सम्बन्धित उद्योगमा विदेशी मुद्रा वा ठोस सम्पत्तिको रूपमा गरेको शेयर लगानी सम्झनुपर्छ र सो शब्दले त्यस्तो लगानीबाट अर्जित रकमको पुनर्लगानीलाई समेत जनाउँछ ।

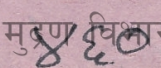
(ग) “विदेशी ऋण” भन्नाले सम्बन्धित उद्योगले विदेशी लगानीकर्ताबाट विदेशी मुद्रा वा ठोस सम्पत्तिको रूपमा प्राप्त गरेको ऋण वा ऋण सुविधा सम्झनुपर्छ ।

(घ) “प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता” भन्नाले सम्बन्धित उद्योग र विदेशी-लगानीकर्ताबीचमा देहायका कुराको सम्बन्धमा भएको सम्झौता सम्झनुपर्छ:—

(१) विदेशी उत्पात्तिको कुनै प्रविधिसम्बन्धी अधिकार, विशिष्टता, फरमूला, प्रक्रिया, पेटेण्ट वा प्राविधिक ज्ञानको उपयोग गर्ने,

(२) विदेशी स्वामित्वको ट्रेडमार्कको उपयोग गर्ने,

(३) वैदेशिक प्राविधिक सेवा, सल्लाहकार सेवा, व्यवस्थापन सेवा र बजार सेवा उपलब्ध गर्ने ।

आधिकारिकता मुद्रा विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (ङ) “विदेशी लगानीकर्ता” भन्नाले कुनै विदेशी फर्म, कम्पनी, व्यक्ति, सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था सम्झनुपर्छ ।
- (च) “स्वदेशी लगानीकर्ता” भन्नाले स्वदेशी फर्म, कम्पनी, संस्था वा नेपाली नागरिक सम्झनुपर्छ ।
- (छ) “विभाग” भन्नाले श्री ५ को सरकारको उद्योग विभाग सम्झनुपर्छ ।
- (ज) “समिति” भन्नाले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०३८ बमोजिमको औद्योगिक प्रवर्द्धन समिति सम्झनुपर्छ ।
- (झ) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

३. अनुमति लिनु पर्ने : विदेशी लगानीकर्ताले वा विदेशी लगानीकर्ता र स्वदेशी लगानीकर्ताले संयुक्त लगानीमा कुनै उद्योग स्थापना गर्न चाहेमा अनुमतिको लागि विभागमा तोकिएको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

४. अनुमति दिने : दफा ३ बमोजिम निवेदन पर्न आएमा विभागले समितिको सिफारिशको आधारमा उद्योग स्थापना गर्ने अनुमति दिन सक्नेछ ।

५. समितिले सिफारिश गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू : दफा ४ को प्रयोजनको लागि समितिले सिफारिश गर्दा देहायका कुराहरूमा ध्यान दिनु पर्नेछः—

- (क) सम्बन्धित उद्योग नेपालको लागि उपयुक्त छ छैन ।
- (ख) आयात प्रतिस्थापन गर्ने वा निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने किसिमको छ छैन ।
- (ग) स्थानीय कच्चा पदार्थ उपयोग गर्ने किसिमको छ छैन ।
- (घ) नेपाली नागरिकलाई रोजगारी र व्यवस्थापन तथा प्राविधिक प्रशिक्षण उपलब्ध गराउने किसिमको छ छैन ।
- (ङ) विदेशी लगानी, विदेशी ऋण र प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौताका शर्त बन्देजहरू मनासिब छन् छैनन् ।

६. अनुमतिपत्रमा खुलाउनु पर्ने कुराहरू : दफा ४ बमोजिम उद्योग स्थापना गर्ने अनुमति दिँदा विभागले निवेदकलाई देहायका कुराहरू खुलाई अनुमतिपत्र दिनु पर्नेछः—

- (क) उद्योगको नाम, विवरण र स्थान,
- (ख) उद्योगको उद्देश्य र क्षमता,
- (ग) कुल लगानी र विदेशी लगानीको प्रतिशत,
- (घ) विदेशी ऋणको रकम र स्रोत तथा त्यस्तो ऋणको साँवा ब्याजको भक्तानी,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (ङ) विदेशी लगानी वा विदेशी ऋणको रूपमा प्राप्त ठोस सम्पत्तिको विभागले मूल्याङ्कन गरेबमोजिमको मोल,
- (च) प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता र त्यस अन्तर्गत दिनु पर्ने भुक्तानी,
- (छ) सम्बद्ध विदेशी मुद्रा,
- (ज) विदेशी लगानी वा विदेशी ऋण उपयोग गर्ने अवधि, र
- (झ) विभागले आवश्यक ठानेका अन्य कुराहरू ।

७. स्वीकृति लिनु पर्ने : (१) विभागको पूर्व स्वीकृति नलिई कुनै पनि उद्योगले देहायको कुनै काम गर्न हुँदैन :-

- (क) विदेशी ऋण लिन,
- (ख) विदेशी लगानीको प्रतिशत वृद्धि गर्न,
- (ग) प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता गर्न,
- (घ) उद्योगको उद्देश्य विविधीकरण, क्षमता विस्तार वा आधुनिकीकरण गर्न वा त्यस्तो कामको लागि नयाँ वा अप विदेशी लगानीको व्यवस्था गर्न ।

(२) उप-बफा (१) बमोजिमको कामको लागि स्वीकृति प्रदान गर्दा विभागले समितिको सिफारिशको आधारमा गर्नु पर्नेछ ।

८. अधि स्थापित उद्योगको मान्यता : यो ऐन प्रारम्भ हुनुअगावै श्री ५ को सरकार, श्री ५ को सरकारको कुनै विभाग वा कार्यालयबाट विदेशी लगानी, विदेशी ऋण वा प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता स्वीकृत भएको उद्योग यसै ऐनबमोजिमको उद्योग मानिनेछ ।

९. सुविधा, सहूलियत तथा संरक्षण : यस ऐनबमोजिम स्थापना भएको उद्योगलाई पनि औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०३८ बमोजिमको सुबिधा, सहूलियत तथा संरक्षण प्रदान गरिनेछ ।

१०. रकम बाहिर लैजाने अधिकार : स्वीकृत विदेशी लगानी, विदेशी ऋण वा प्राप्त प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता बापत विदेशी लगानीकर्ताले देहायबमोजिम प्राप्त गरेको रकम प्रचलित दर भाडमा सटही गरी विदेशी मुद्रामा नेपालबाहिर लैजान पाउनेछ:-

- (क) विदेशी लगानीको केही वा सबै भागको बिक्रीबाट प्राप्त रकम,
- (ख) विदेशी लगानी बापत लाभांशको रूपमा प्राप्त रकम,
- (ग) विदेशी ऋणको साँवा र ब्याजको भुक्तानीको रूपमा प्राप्त रकम,
- (घ) प्रविधि हस्तान्तरण सम्झौता अन्तर्गत प्राप्त रकम,
- (ङ) कुनै सम्पत्ति अनिवार्य रूपमा कब्जामा लिएको वा अधिग्रहण गरिए

वापत क्षतिपूर्तिको रूपमा प्राप्त रकम ।
आधिकारिकता विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४६२

तर खण्ड (क) र (ख) बमोजिम प्राप्त रकम विशेष परि-
स्थिति परेको बखत श्री ५ को सरकारले निर्धारण गरिदिएबमोजिमको
किस्ताबन्दीमा मात्र नेपालबाहिर लैजान पाउनेछ ।

११. श्री ५ को सरकारले उद्योग स्थापना गर्न सक्ने : (१) श्री ५ को सरकारले विदेशी
लगानीकर्ता वा स्वदेशी लगानीकर्तासंग सम्झौता गरी पब्लिक कम्पनीको रूपमा
उद्योग स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम स्थापित उद्योगले सम्झौतामा उल्लेख भए
बमोजिमको सुविधा, सहूलियत तथा संरक्षण पाउनेछ ।

१२. विदेशी सरकारसंग संयुक्त उद्योग स्थापना गर्न सक्ने : (१) श्री ५ को सरकारले
विदेशी सरकारसंग सम्झौता गरी उद्योग स्थापना गर्न सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम स्थापित उद्योगको दर्ता एवं सञ्चालन तथा
त्यस्तो उद्योगले पाउने सुविधा, सहूलियत तथा संरक्षण सम्झौतामा उल्लेख भए-
बमोजिम हुनेछ ।

१३. राष्ट्रियकरण नहुने : यस ऐन अन्तर्गतको उद्योग वा त्यस्तो उद्योगको कुनै सम्पत्ति
राष्ट्रियकरण गरिनेछैन ।

तर राष्ट्रिय हित वा प्रतिरक्षाको लागि आवश्यक भएमा श्री ५ को सरकारले
न्यायोचित क्षतिपूर्ति दिई राष्ट्रियकरण गर्न सक्नेछ ।

१४. श्री ५ को सरकारले निर्देशन दिन सक्ने : श्री ५ को सरकारले देहायको विषयमा
कुनै उद्योगलाई निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशन पालन गर्नु सम्बन्धित
उद्योगको कर्तव्य हुनेछ :-

(क) उद्योगको उत्पादन वा सेवाको गुणस्तर, मूल्य र वितरण प्रणाली
सम्बन्धमा,

(ख) उद्योगको व्यवस्थापन सम्बन्धमा,

(ग) मजदूर र व्यवस्थापनबीचको सुसम्बन्ध कायम राख्ने सम्बन्धमा,

(घ) पर्यावरण दूषण सम्बन्धमा,

(ङ) सार्वजनिक हितको संरक्षण सम्बन्धमा ।

१५. प्रतिवेदन दिनु पर्ने : यस ऐन अन्तर्गतको उद्योगले तोकिएबमोजिम विभागमा
प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

१६. श्री ५ को सरकारको अधिकार : (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको
बरखिलाफ कुनै उद्योगले कुनै काम गरेमा त्यस्ता उद्योगलाई श्री ५ को सरकारले
देहायबमोजिम कारवाही गर्न सक्नेछ:-

(क) एक हजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने,
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (ख) सुविधा, सहूलियत तथा संरक्षण घटाउने, निलम्बन वा बन्द गर्ने,
- (ग) प्रतिनिधि खटाई निजको रेखदेखमा सम्भालन गराउने,
- (घ) बन्द गराउने ।

(२) यस दफा अन्तर्गत कारवाई गर्नुअघि सो विषयमा सम्बन्धित उद्योग-लाई स्पष्टीकरण पेश गर्न वा सुधार गर्न भनासिब मौका दिइनेछ ।

१७. मध्यस्थता : (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरूको कार्यान्वयनको सम्बन्धमा उठेको विवाद विदेशी लगानीकर्ता, सम्बन्धित उद्योग र विभागले आपसमा समाधान गर्न नसकेमा मध्यस्थताद्वारा समाधान गरिनेछ ।

(२) विदेशी लगानीकर्ताको अनुरोधमा विभागले अन्यथा व्यवस्था गरेमा-बाहेक अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार कानूनसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय आयोग (अनु-सीट्राल) को प्रचलित मध्यस्थता नियमबमोजिम मध्यस्थता गरिनेछ ।

(३) मध्यस्थता काठमाडौंमा हुनेछ । मध्यस्थतामा नेपालको कानून लागू हुनेछ ।

१८. नियम बनाउने अधिकार : (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न श्री ५ को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) ले दिएको अधिकारको सर्वसामान्यतामा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपारी खास गरेर देहायका कुनै वा सबै विषयहरूमा नियम बनाउन सक्नेछः—

- (क) विदेशी लगानीमा स्थापना वा सम्भालन गर्न पाउने उद्योगहरू निर्धारण गर्ने,
- (ख) विदेशी लगानीसम्बन्धी शर्त तथा बन्देज निर्धारण गर्ने,
- (ग) विदेशी लगानी वा विदेशी ऋणको रूपमा प्राप्त ठोस सम्पत्तिको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (घ) विदेशी ऋणको साँवा र ब्याज भुक्तानी सम्बन्धमा,
- (ङ) विदेशी ऋणको जमानत र सुरक्षण सम्बन्धमा,
- (च) विदेशी लगानीकर्ताको वर्गीकरण र उनीहरूलाई प्रदान गरिने अन्य सुविधा सम्बन्धमा ।

१९. बचाउ : यस ऐनमा लेखिएका कुराहरूमा यसै ऐनबमोजिम र अरूमा प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ ।

लालमोहर सदर मिति:— २०३८।६।१४।४

आज्ञाले—

ध्रुववर सिंह थापा

श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकतः मद्रास विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।